

Рецензії

Reviews

ISSN: 2411-6181 (on-line); ISSN: 2311-9896 (print)
Current issues of social studies and history of medicine. Joint
Ukrainian-Romanian scientific journal, 2017, №:1(13), P. 138-139

**РЕЦЕНЗИЯ НА МОНОГРАФИЮ: АНИСТРАТЕНКО А. В.
АЛЬТЕРНАТИВНА ІСТОРІЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРІ.
МОНОГРАФІЯ, ЧЕРНІВЦІ, 2016, 212 с.**

Юлія РУСНАК,
ВДНЗ України «Буковинський державний
медичний університет», Чернівці (Україна)
julijarusnak@rambler.ru

**REVIEW OF MONOGRAPH: ANISTRATENKO A.
ALTERNATIVE HISTORY IN UKRAINIAN LITERATURE.
MONOGRAPH, CHERNIVTSI, 2016, 212 p.**

Yulia RUSNAK,
Higher State Educational Establishment of
Ukraine „Bukovinian State Medical
University“ Chernivtsi (Ukraine)
Researcher ID : S-8544-2016
ORCID 0000-0001-9941-4411

Руснак Юлія. Рецензія на монографію: Аністратенко А. В. Альтернативна історія в українській літературі. Монографія, Чернівці, 2016, 212 с. Рецензія на монографію о функциональном и компаративистском исследовании украинского современного романа. Анализ проведен на материале романной и малой прозы известного украинского писателя, основателя жанра альтернативной истории Украины Василия Кожелянко. Монография может быть полезна для филологов, прежде всего литературоведов, аспирантов и студентов гуманитарных специальностей.

Ключевые слова: В. Кожелянко, литературоведение, альтернативная история, современный роман.

Історичні науки в сьгоднішній гуманітаристиці займають все ширший науковий простір. Історіографія з наукового методу стає міждисциплінарним колом студій і набирає нових обрисів у історичних науках, україністиці, українському літературознавстві та компаративістиці.

Історія в сучасному українському романі має різні вияви, як-от: історичний метод пізнання, історіографічний спосіб хронізації подій, історіографія як ретроспекція досвіду автора, «історія історії» в романі тощо.

Наукова монографія, підготовлена А. В. Аністратенко, є першим літературознавчим дослідженням альтернативної історії в українській літературі.

Альтернативна історія – це міжгалузевий термін, що позначає метажанр і пошуковий напрям у гуманітарних науках, які послуговуються історичним методом. Натомість у вужчому значенні, альтернативна історія позначає жанр художньої літератури (передовсім, прозового виду). Чистий різновид творів альтернативної історії маркуються як *alternative history* і *alternative story*, залежно від виду епічності тексту.

Поряд з творами, які точно вкладаються в матрицю цього жанру, існує велика кількість дотичних чи суміжних творів. Їх можна умовно поділити на такі типи: роман політична утопія (*political fiction*), криптоісторія, псевдоальтернативна історія, метаісторія, твори інших жанрових домінант з елементом альтернативної історії, альтернативна фантастика (історичне фентезі), альтернативна історіографія (*alternativ Historik*).

Дослідження проведено на матеріалі романної та малої прози відомого українського письменника, засновника жанру альтернативної історії України Василя Кожелянко. У науковій розвідці у контекстуальному

та концептуальному аспектах роаналізовано твори українських письменників нового і новітнього часу, від «Чорної ради» П. Куліша до «Часу тирана» Ю. Щербака, які стали предтечею альтернативної історії.

Перший та другий розділи видання присвячені історії виникнення та розвитку жанру альтернативної історії, а третій і четвертий мають прикладний характер.

Розглянувши в першому розділі теоретичні основи дослідження та його методично-класифікаційне підґрунтя, у другому розділі з'ясували стильові риси прози аналізованого письменника загалом та особливості романів у жанрі альтернативної історії – трилогії *дефілядної серії* – зокрема.

У першому розділі «Альтернативна історія як метажанр: походження і розвиток» висвітлено теоретичні питання альтернативної історії.

У другому розділі «Жанрова палітра в дії: полотна альтернативно історичної прози» здійснено функціональний аналіз творів альтернативної історії, який накладається на жанрову матрицю та містить всі визначальні маркери аналізованого метажанру.

У третьому розділі «Альтернативна історія у дискурсі жанрового плюралізму» зосереджено увагу на визначальних рисах жанру альтернативної прози. Тут описані компаративістські студії, в полі зору яких перебувають сучасні романи, що містять ознаки жанру альтернативної історії серед інших жанрових маркувань.

Останній, четвертий розділ, «Мала проза як спосіб фіксації теперішнього хронотопу: альтернатива в альтернативі» присвячено характеристиці творів малої прози, які містять ознаки жанру альтернативної історії України. Тож, у пропонованій праці читач може ознайомитися з англомовними та німецькомовними нарисами щодо альтернативної історії як жанру прози в українській літературі та іншими матеріалами, які покликані допомогти у комплексному аналітичному сприйнятті цього художнього жанру.

До позитивних аспектів монографії відносимо системність і послідовність викладу, доцільних перехід від історичних аспектів до літературознавчого аналізу. Доволі велика кількість іншомовних джерел та проаналізованих творів може слугувати додатковим матеріалом для фахівців у галузі зарубіжних літератур: польської, німецької, австрійської, шведської, російської.

Щоб простежити вияви та роль художніх засобів постмодернізму (іронія, часова інверсія чи зсув, алюзії на твори української та світової класики, специфічний літературно-художній ономастикон, нашарування текстових утворень різних жанрових, видових форм та ін.) і неомодернізму (зв'язок з естетикою європейського модернізму, звернення до міфології, фольклору та історії, описовий натуралізм, канонізування фактичних змін у дії роману тощо), у монографії були зіставлені твори В. Кожелянка, які виходять за межі жанру альтернативної історії й мають риси постмодерністських творів.

При застосуванні таких студій було враховано три компоненти проблеми. По–перше, вона містить прямий зв'язок із пам'яттю народу, роду, родини, зокрема й канонічною пам'яттю, що не є антиномією до забуття. По–друге, вона керується значенням і зв'язками архетипних структур (архетипи героя, ворога, народу, вигнанця, невдахи, смерті, величі, хати, жінки–

берегині). По–третє, постколоніальні студії вкладають в систему національно-етичні зміни, які спостерігають і фіксують історики, психологи та літературознавці.

Дослідження з україністики в сучасному геополітичному та суспільно-історичному дискурсі посідають важливе місце для презентування України на міжнародному рівні. Філологічні дисципліни в сьгоднішній гуманітаристиці становлять науковий інтерес.

Отже, монографія може бути корисна для філологів, передовсім літературознавців, аспірантів і студентів гуманітарних спеціальностей, викладачів та усіх, хто цікавиться питаннями українського літературного процесу та історичного методу в гуманітаристиці.

Yulia Rusnak. Review of monograph: *Anistratenko A. Alternative History in Ukrainian Literature. Monograph, Chernivtsi, 2016, 212 p.* The review is devoted to the functional and comparative studies of Ukrainian contemporary novel. The study was conducted on the material of the novel and short prose of the famous Ukrainian writer Vasyl Kozhelyanko, who is the founder of the genre of alternative history of Ukraine. The book can be useful for litterateur, first of all for literary scholars, postgraduate students and students of humanities.

Key words: W. Kozhelyanko, literary studies, alternative history, modern novel.

Received: 12-01-2017

Advance Acces Published: April, 2017

© Y. Rusnak, 2017